

ФІЛОСОФІЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Житомирська Т.

*Дунайський інститут Національного університету
«Одеська морська академія», e-mail: tanuzhit80@gmail.com*

Розглядається інтегруюча функція філософії у закладі вищої освіти (ЗВО). Визначено, що до компетентності майбутніх фахівців має долучитися вміння сприймати розрізнені знання, якими наділяють їх окремі науки, як єдине взаємопов'язане ціле; кінцевою метою вивчення окремих наукових дисциплін повинна бути не наука, а формування людини та професійної компетентності. Виокремлено компетентності курсантів, розвитку яких сприяє вивчення філософії в ЗВО морської галузі.

Інституціоналізація нового філософського напрямку – філософія освіти – у вітчизняному освітньому просторі відбувається в умовах модернізації системи освіти. Безумовно, що наукові розвідки у цій царині сприяють осмисленню її стратегій. Філософія освіти наразі виступає не тільки методологічним орієнтиром модернізаційних процесів в освіті, а й є спеціальністю, за якою ведеться підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації, викладається у вищих навчальних закладах як навчальна дисципліна [1, с. 3].

Сучасна вища освіта покликана дати учням не тільки готові знання, сформувати навички, а, перш за все, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісних відносин особистісного порядку. Процес освіти повинен бути орієнтований на інноваційний розвиток, як на постійно відновлюваний процес створення нововведень у всіх сферах суспільства. Для затребуваності в умовах нелінійного розвитку соціального середовища майбутньому фахівцю в будь-якому виді діяльності недостатньо мати суму знань у певній галузі, необхідні вміння гнучко застосовувати їх у змінних і нестандартних ситуаціях. Тому вищі рівні професійної компетентності полягають у вміннях оперативно реагувати та вирішувати складні та нестандартні проблеми, застосовувати фундаментальні знання та принципи у широких та непередбачуваних контекстах, та у готовності до діалогу і співпраці з іншими людьми.

Діяльність викладача ЗВО має бути спрямована на формування у курсантів надпредметних (соціальних, комунікативних, когнітивних, інформаційних) компетентностей. Проте це не завжди можливо здійснити а межах вивчення однієї навчальної дисципліни. Вища освіта має на увазі формування системного бачення проблем і перспектив, роз-

виток логічного і критичного мислення, набуття ключових компетентностей [2].

Філософія у закладі вищої освіти виконує інтегруючу функцію: до компетентності майбутніх фахівців має долучитися вміння сприймати розрізнені знання, якими наділяють їх окремі науки, як єдине взаємопов'язане ціле; кінцевою метою вивчення окремих наукових дисциплін повинна бути не наука, а формування людини та професійної компетентності [3].

Для більшості курсантів вищої морської школи філософські поняття залишаються абстрактними та відірваними від життя і майбутньої професійної діяльності. Це пояснюється, у першу чергу тим, що формування філософських понять відбувається при вивченні лише одної дисципліни «Філософія» циклу загальної підготовки, і при цьому протягом досить обмеженого часу. Враховуючи, що на момент початку вивчення цієї дисципліни які-небудь початкові знання з філософії у курсантів відсутні, подати її як науку, що дозволяє розв'язати основні онтологічні і гносеологічні проблеми сучасності, достатньо складно [4].

Викладання навчальної дисципліни «Філософія» на кафедрі гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія» ставить на меті формування у здобувачів освіти усвідомлення важливих філософських проблем, головних філософських і культурологічних концепцій, дискурсів, знайомство з основними ідеями, історичними етапами філософії і шляхами її розвитку.

Навчальна дисципліна забезпечує набуття наступних компетентностей:

– інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук;

– загальні компетентності:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;

ЗК7. Здатність спілкуватися іноземною мовою;

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
– спеціальні (фахові) компетентності:

ФК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту [5].

Вивчення філософії має розвинути в курсантів комплексний погляд на вищу професійну освіту, показати що її метою не є звичне накопичення інформації, наскільки б корисною за своїм змістом вона не була. В ЗВО мова йде про трансляцію і продукування знань, тобто тих смислів, які можуть виникнути виключно за умови систематично, тобто з філософської призми, організованої інформації.

Література

1. Філософія освіти : навч. посіб. / за заг. ред. В. Андрущенко, І. Передборської. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 329 с

2. Житомирська Т. Роль філософії у формуванні професійної компетентності здобувачів освіти Дунайського інституту Національного університету «Одеська Морська Академія». Наукові інновації та передові технології № 2(16) (2023). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-2\(16\)-297-305](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-2(16)-297-305)

3. Іванова К. А. Місце філософії у процесі формування професійної компетентності майбутнього фахівця / К. А. Іванова, Я. В. Балабай, О. М. Кулакова // Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки та логістики : матеріали VII наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків, 15 листоп. 2019 р. – Харків : Вид-во НФаУ, 2019. С. 19–23. URL: <http://dspace.nuph.edu.ua/handle/123456789/20349>

4. Чернявський В. В. Формування світоглядних орієнтацій майбутніх фахівців річкового та морського транспорту у навчанні фізики. Наукові записки : [зб. наук. ст.] / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; упоряд. Л. Л. Макаренко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. СXXXII (132). (Серія педагогічні науки). С. 183–191. <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/24328/CHERNYAVSKI%20V.%20V.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

5. Житомирська Т. М. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент в галузі морського та річкового транспорту» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія».